

Nr 89.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående löneförbättring åt lärarna vid bergsskolorna i Filipstad och Falun; given Stockholms slott den 13 februari 1920.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen

att för beredande av löneförbättring åt lärarna vid bergsskolorna i Filipstad och Falun med sammanlagt 14,200 kronor anvisa på *tilläggsstat* för år 1920 såsom förslagsanslag, högst, $\frac{3}{5}$ av nämnda belopp eller alltså 8,520 kronor, att utgå under villkor att återstående $\frac{2}{5}$, 5,680 kronor, för ändamålet tillskjutes av järnkontoret eller enskilda donatorer.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Olof Olsson.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 februari 1920.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
 Statsråden: PETRÉN,
 NILSON,
 LÖFGREN,
 friherre PALMSTIERNA,
 UNDÉN,
 THORSSON.
 HOLMQUIST,
 OLSSON.

Departementschefen, statsrådet Olsson anförde härefter:

Löneförbättring
 åt lärarna
 vid bergsskolorna
 i Filipstad och
 Falun.

Vid anmälan den 7 januari 1920 av anslagsbehoven å tilläggsstatens till riksstaten för år 1920 åttonde huvudtitel hemställde jag, att Kungl. Maj:t måtte, i avbidan på proposition angående löneförbättring åt lärarna vid bergsskolorna i Filipstad och Falun, för ändamålet beräkna å nämnda tilläggsstat ett förslagsanslag, högst, å 8,520 kronor. Denna min hemställan bifölls av Kungl. Maj:t.

Efter det frågan numera undergått erforderlig utredning, tillåter jag mig att ånyo anmäla densamma.

De fast anställda lärarna vid bergsskolorna i Filipstad och Falun, till antalet tre vid en var av nämnda skolor, åtnjuta för närvarande avlöningsförmåner till samma belopp, som före 1918 års reglering tillkommo lektorerna vid de tekniska elementarskolorna, d. v. s. 4,000 kronor jämte rätt till fyra ålderstillägg, vart och ett å 500 kronor. För den lärare,

vilken tjänstgör såsom rektor, tillkommer ett belopp av 1,000 kronor. Såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för nämnda avlöningar liksom för övriga utgifter för skolorna har riksdagen under en följd av år anvisat särskilda medel; statens bidrag har under de senare åren utgått med $\frac{3}{5}$ av totalkostnaderna för skolorna, medan återstående $\frac{2}{5}$ utgått av järnkontorets medel.

Lärarna vid ifrågavarande skolor hava hos fullmäktige i järnkontoret gjort framställning att snarast möjligt komma i åtnjutande av de högre avlöningsförmåner, som genom beslut av 1918 års lagtima riksdag fastställts för den ordinarie lärarpersonalen vid de tekniska elementarskolorna. Till stöd härför har, bland annat, anförts, att de nuvarande avlöningarna vore, särskilt i jämförelse med de förmåner teknici kunde betinga sig i industriell verksamhet, opropotionerligt låga. Verksamheten vid bergsskolorna är för närvarande föremål för utredning av en utav järnkontoret tillsatt kommitté. Sökandena hava emellertid framhållit, att ifrågasatta förändringar i skolans verksamhet icke vore av beskaffenhet att nämnvärt inverka på den ordinarie lärarpersonalens arbete vid skolorna.

Sistberörda förhållande har vitsordats av förenämnda utredningskommitté, som jämväl meddelat, att densamma haft frågan om läraravlöningarna under behandling och därvid beslutit föreslå deras höjande till samma belopp som för statens motsvarande befattningshavare.

De avlöningar, vilka uppställts såsom förebild, äro som sagt avlöningsförmånerna för de tekniska elementarskolornas lärarpersonal. Enligt nu gällande bestämmelser åtnjuter rektor vid teknisk elementarskola — utom av kommun tillhandahållen fri bostad eller ersättning därför — 7,500 kronor samt lektor 5,800 kronor jämte rätt till två ålderstillägg, vardera å 500 kronor.

Fullmäktige i järnkontoret hava nu upptagit till behandling förenämnda lönereglernas ärende och i skrivelse den 17 oktober 1919 gjort framställning i ämnet.

Efter erinran om nyssberörda lönevillkor för de tekniska elementarskolornas lärare anför fullmäktige i sin skrivelse följande:

Med tillämpning av dessa bestämmelser skulle för avlöning av de ordinarie lärarna vid ifrågavarande skolor för vart och ett av åren 1920 och 1921 åtgå för skolan i Filipstad till rektor 7,500 kronor och till en var av två lärare 5,800 kronor eller 19,100 kronor samt för skolan i Falun till rektor 7,500 kronor, till en lärare, berättigad till ett ålderstillägg, 6,300 kronor och till en lärare 5,800 kronor eller tillhopa 19,600 kronor, således för båda skolorna sammanlagt 38,700 kronor. För vinnande av full likställighet med statens motsvarande skolor bör härtill för rektorerna läggas ersättning för bostadsförmån, förslagsvis 1,500 kronor för vardera. Totalkostnaden för den ordinarie lärarpersonalen blir på dett sätt 41,700 kronor för år.

Enligt fullmäktiges mening är en höjning av avlöningsförmånerna för den or-

dinarie lärarpersonalen vid de båda bergsskolorna i hög grad av behovet påkallad, och det lämpligaste synes vara att härvid fortfarande tillämpa principen av likställighet med den ordinarie lärarpersonalen vid statens tekniska elementarskolor. Fullmäktige äro dock för sin del övertygade, att även dessa avlöningsförmåner redan nu måste betraktas såsom knappa särskilt vid jämförelse med industriens avlöningar. Då statens ifrågavarande lärarpersonal fått åtnjuta sina högre förmåner redan från början av år 1919, anse fullmäktige med rättvisa och billighet överensstämmande, att förhöjningen må tillgodokomma bergsskolornas lärare åtminstone från och med ingången av år 1920.

För styrkande av bergskolelärarnas jämförlighet med rektorer och lektorer vid de tekniska statsskolorna åberopas åtskilliga skrivelsen bifogade uppgifter.

I samband med ovannämnda framställning har från skolorna gjorts gällande, att även anslaget till extra lärare, vilket från och med år 1915 varit bestämt till 3,500 kronor för vardera skolan, numera med hänsyn till de ändrade förhållandena är väl lågt. För att åt skolan förvärva och bibehålla väl kvalificerade extra lärare anses en förhöjning av 1,000 kronor för vardera skolan behöfelig. Även denna framställning finna fullmäktige välgrundad.

Genomförandet av ovanberörda löneförbättring för den ordinarie lärarpersonalen kräver — framhålla fullmäktige vidare — en utgiftsökning, uppgående för år 1920 till 41,700—29,500 eller 12,200 kronor och för år 1921 till 41,700—30,000 eller 11,700 kronor. Med tillägg av 2,000 kronor för vardera året för extra lärare blir den samfällda behöfliga förhöjningen 14,200 kronor för år 1920 och 13,700 kronor för år 1921.

Med stöd av det anförda hemställa fullmäktige, att Kungl. Maj:t, för åstadkommande av likställighet i avlöning emellan den ordinarie lärarpersonalen vid bergsskolorna i Filipstad och Falun samt vid statens tekniska elementarskolor ävensom för beredande av tillräckliga medel för extra lärare vid nämnda bergsskolor, tacktes

dels å tilläggsstat för år 1920 utverka statsbidrag enligt fastställd grund med $\frac{3}{5}$ av den för angivna ändamål ovan beräknade kostnadsökningen 14,200 kronor, eller således med 8,520 kronor,

dels även för år 1921 utverka statsbidrag enligt angivna grund till ifrågavarande båda bergsskolor med beräkning av sammanlagda utgifterna till 13,700 kronor utöver det i fullmäktiges skrivelse den 20 juni 1919 upptagna belopp, 49,000 kronor, eller således 62,700 kronor, varvid skolornas utgiftsstaten skulle erhålla följande uppställning:

Bergsskolan i Filipstad:

rektor, avlöning	kr. 7,500:—
bostadsersättning	» 1,500:—
	kr. 9,000:—

2 lärare, var och en kr. 5,800:—	kr. 11,600:—	
till extra lärare	» 4,500:—	
» övriga utgifter	» 5,000:—	kr. 30,100:—

Bergsskolan i Falun:

rektor, avlöning	kr. 7,500:—	
bostadsersättning	» 1,500:—	kr. 9,000:—
2 lärare, var och en kr. 5,800:—	» 11,600:—	
ålderstillägg	» 500:—	
till extra lärare	» 4,500:—	
» övriga utgifter	» 7,000:—	kr. 32,600:—
	Summa kronor	62,700:—

I skrivelse den 4 december 1919 har skolöverstyrelsen yttrat sig i förevarande ärende. Överstyrelsen säger sig därvid genom inhämtade upplysningar ävensom genom inspektion av ifrågavarande skolor hava funnit det vara uppenbart, att de båda bergsskolorna varit och äro till allmänt gagn. De uppnådda resultaten äro — säger överstyrelsen — så mycket mer aktningsvärda, som de till stor del åstadkommits genom framsynta mäns enskilda uppoffringar. Efter en närmare prövning av arten och omfattningen av den vid bergsskolan bedrivna undervisningen och efter jämförelse mellan denna undervisning och vad i motsvarande hänseenden förekommer vid de tekniska elementarskolorna — vilken jämförelse enligt överstyrelsens mening ej talar till förmån för ansökningen — kommer överstyrelsen dock till den slutsatsen, att överstyrelsen finner sig böra tillstyrka bifall till framställningen, i vad den avser år 1920, var emot i fråga om år 1921 överstyrelsen anser skäligen avvakta de förslag, den förenämnda utredningen kan föranleda.

Överstyrelsen anför bland annat följande:

Enligt överstyrelsens mening bör hänsyn tagas till det förhållandet, att lärarna vid bergsskolorna tidigare varit i avlöningsavseende likställda med de tekniska elementarskolornas lärare, varför, då nya lönebestämmelser utfärdats och medfört vissa löneförhöjningar för de senare, de förras anspråk på motsvarande förhöjningar måste anses befogade. De vid framställningen fogade uppgifterna angående de vid bergsskolorna anställda lärarnas kompetens och tjänstgöringstid giva vid handen, att även med hänsyn härtill jämförelsen kan anses berättigad. Överstyrelsen uttalar vidare den förhoppning, att den av järnkontorets fullmäktige omnämnda utredningen skall leda till att bergsskolorna utan onödigt dröjsmål bliva på lämpligt sätt utvecklade, så att den ifrågavarande likställigheten bliver fullt berättigad.

Den omständigheten, att lärarna vid bergsskolorna i Filipstad och Falun tillföre varit i avlöningshänseende jämställda med motsvarande lärar-

personal vid de tekniska elementarskolorna, synes mig innebära skäl att nu förorda den framställning, som gjorts i syfte att vidmakthålla denna likställighet. Lika med skolöverstyrelsen finner jag mig emellertid för närvarande böra inskränka mig till ett dylikt tillstyrkande allenast för år 1920. All anledning torde förefinnas att, innan något bestämmes för år 1921, avvakta den utredning, som järnkontoret igångsatt beträffande dessa skolor.

Då för år 1920 lärarnas avlöningsförmåner, inklusive ålderstillägg, enligt nu gällande bestämmelser uppgå till för båda skolorna sammanlagt 36,500 kronor (29,500 kronor till ordinarie lärare och 7,000 kronor till extra lärare), skulle för ernående av den erforderliga summan av 50,700 kronor (41,700 kronor till ordinarie lärare och 9,000 till extra lärare) för avlöning av lärarpersonalen behövas ett ytterligare belopp av 14,200 kronor för nämnda år. I enlighet med hittills vedertagen anordning skulle $\frac{3}{5}$ av detta belopp eller alltså 8,520 kronor komma på statsverket, medan återstående summan, 5,680 kronor, skulle tillskjutas av järnkontoret eller enskilda donatorer.

Jag hemställer alltså, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

att för beredande av löneförbättring åt lärarna vid bergsskolorna i Filipstad och Falun med sammanlagt 14,200 anvisa på *tilläggsstat* för år 1920 såsom förslagsanslag, högst, $\frac{3}{5}$ av nämnda belopp eller alltså 8,520 kronor, att utgå under villkor att återstående $\frac{2}{5}$, 5,680 kronor, för ändamålet tillskjutes av järnkontoret eller enskilda donatorer.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Christer d'Albedyhl.